

فراخوان

کارگاه
ملاحظات
باختیاران

مجاله برای
طراحانه اندیشیدن
به فرصت های شهری
خیابان ولیعصر

تهران
۱۴۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

▲ مقدمه

فضای عمومی، عرصه‌ی زندگی اجتماعی در شهر است. تبلور ماهیت زندگی اجتماعی و داستان زندگی جمعی در این بستر شکل می‌پذیرد. فضای عمومی شهری، در طیف وسیع و معنای فراگیر آن، سنگ زیرین تمام عرصه‌های پیچیده‌تر اجتماعی است، چراکه بدون حضور بلامانع در شهر و توانی مشارکت در عرصه‌های مختلف، هیچ‌یک از عملکردهای جامعه‌ی شهری میسر نخواهد بود. از این رو، کیفیت فضای عمومی شهرها رابطه‌ای مستقیم با حیات شهری و سلامت جامعه‌ی شهری دارد.

خیابان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین فضاهای عمومی شهر، محلی است برای تبلور زندگی؛ فضایی کالبدی با ابعاد گسترده اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و روان‌شناختی. به همین جهت شهرهای جهان با خیابان‌های خود شناخته‌تر شده‌اند. نیویورک با خیابان پنجم، لندن با خیابان آکسفورد، پاریس با بلوار شانزه لیزه، برلین با خیابان فردریش و رم با ونتو.

چرا تهران را با خیابان ولی‌عصرش نشناسیم. خیابانی که در آستانه دوران معاصر در چند مرحله قد کشید و راه‌آهن را به پل تجریش متصل کرد. قسمتی از آن زمانی سنگ‌فرش بود و درختان چنار آن زبانزد خاص و عام. آب قنات‌ها در جوی‌هایش روان و گنجشکان فراوانش نویدبخش خوشی‌ها بودند. روند دوران معاصر را در پایتخت می‌توانستیم در این خیابان پیگیر باشیم. در ایامی پیاده‌روهای آن محل گذران اوقات فراغت بود و در داستان‌ها، قهرمانان گذری به این خیابان داشتند. از راه‌آهن از میان ردیف درختان چنار، کوه‌های شمال شهر قابل رؤیت بود. خیابانی که برای پایتخت هویت تازه‌ای به ارمغان آورده بود.

از ویژگی‌های این خیابان آن است که اگرچه شهر شتابان بزرگ شد اما انگار ایستایی شهر متکی به این خیابان بود و آنچه مرحوم دهخدا به قلم خود در وصف خیابان آورده در این خیابان قابل مشاهده است؛ اما زیباترین توصیف اسف‌انگیز این خیابان را مرحوم سپانلو در شعر قایق‌سواری در تهران می‌بینیم:

قایق‌سوار بودیم/دراستگاه آب/بالای نهرها/در کوچه‌باغ تجریش/از شیب جویبار/رفتیم/روبه پایین/همراه آبشار/رگ‌های

شهر تهران/ جاری/ فصل بهار و آب سواری/ از چشم باغ فردوس/ در سایه چناران/ تا قلب پارک ملت/ رانندیم/ زیر و نك گذشتیم/ تا رود یوسف آباد/ و از فراز جنگل ساعی/ تا آبراه بولوار/ بالای برج‌ها/ ماه/ در نیلی روان/ رخت عروس می‌شست/ آواز نه‌رهایش را/ تهران به هم می‌آویخت/ ارکستر آب، در سرِ ما، می‌نواخت/ در «بندر نمایش»/ بعد از تئاتر شهر/ نیروی آب کاهید/ پارو زدیم/ لغزان/ تا حوضه امیریه/ تا موزه نگارستان/ در ایستگاه گمرک/ نور چراغ‌ها کم شد/ انگاره‌های فصل به هم ریخت/ فیروزه با غبار در آمیخت/ پاییز بود و آب/ شهر طلا و خواب/ و یک صدا که می‌دانستیم/ هر لحظه ممکن است بگوید: «برگشت نیست/ آخرین خط»/ قایق رسیده بود به راه‌آهن/ به واگن عتیقه میدان/ بین جزیره‌های گیاهی/ و صخره‌های سرگردان/ که دور زد/ پهلوی گرفت/ و ایستاد، آنجا که روح تندیس/ در زیر آبراه/ نفس می‌کشید...

اکنون زمانی است برای ترسیم آینده خیابان ولی عصر (عج)

با توجه به جایگاه این خیابان به عنوان یکی از مهم‌ترین و پویاترین فضاهای عمومی در شهر تهران، این عرصه شهری برای برگزاری کارگاهی با مضمون پیشنهاد و تدوین راهکارهایی در راستای تقویت و تأکید بر خیابان بودن، با استفاده از ابزار طراحی به معنای عام، انتخاب شده است. بدین منظور، ۳۶ نقطه رها شده در طول خیابان شناسایی و برگزیده شده است. این نقاط در واقع به مثابه فرصت‌هایی برای اندیشیدن مجدد و ارائه راهکارهایی خلاقانه در جهت ارتقاء کیفیت خیابان، به نفع زندگی شهری و هویت آن، مدنظر قرار گرفته است تا با برگزاری کارگاه «ملاقات با خیابان» اقدام به تهیه طرح‌هایی در راستای کمک به تبدیل خیابان ولی عصر (عج) به مقصد شهری برای اهالی و گردشگران تهران شود.

■ قالب برگزاری

حضور در کارگاه فرصتی را فراهم می‌کند تا شرکت‌کنندگان، اساتید و جامعه محلی در کنار هم به کشف پرسش بپردازند و برای حل آن تلاش کنند. از این رو، این رویداد در قالب یک کارگاه برگزار می‌شود. بر اساس بررسی

و مطالعات صورت گرفته ۳۶ نقطه در طول خیابان ولی عصر^(عج) شناسایی شد که این نقاط فرصت‌هایی را برای طراحی (نه صرفاً طراحی معمارانه بلکه تفکر طراحی در تمامی حوزه‌ها) جهت ارتقای کیفی خیابان در اختیار قرار می‌دهد. در این کارگاه، ایده‌هایی برای ۳۶ نقطه مورد اشاره توسط شرکت‌کنندگان در قالب گروه‌هایی متشکل از تخصص‌های مختلف و با هدایت یک راهبر ارائه خواهد شد. این کارگاه‌ها در سه دوره متفاوت که هر کدام به مدت یک ماه و نیم به طول می‌انجامد، برگزار خواهد شد. در دوره اول، ۱۴ نقطه و ۱۴ راهبر انتخاب می‌شوند و شرکت‌کنندگان منتخب، توسط دبیرخانه اجرایی رویداد در گروه‌هایی ۳ تا ۵ نفره تقسیم می‌شوند تا اهداف کارگاه را پیش ببرند.

تذکر: لازم به ذکر است که با توجه به شرایط بیماری کرونا، بیشتر جلسات به صورت مجازی برگزار می‌شود و جلسات حضوری با توجه به تمهیدات اعلام شده از سوی وزارت بهداشت برگزار می‌شود.

▲ چه کسانی می‌توانند در کارگاه شرکت کنند؟

کلیه علاقه‌مندان، حرفه‌مندان و دانشجویان در حوزه شهر می‌توانند در این کارگاه شرکت کنند. به دلیل چندوجهی بودن مسئله طراحی، افراد شرکت‌کننده می‌توانند از رشته‌های مختلف در این کارگاه شرکت کنند؛ از جمله: معماری و گرایش‌های وابسته، شهرسازی و گرایش‌های وابسته، جامعه‌شناسی، مرمت، محیط‌زیست، گرافیک، ادبیات و ...

▲ چگونه باید در کارگاه شرکت کرد؟

علاقه‌مندان به شرکت در این کارگاه طی مراحل و شرایط زیر می‌توانند در کارگاه حضور یابند:

۱. مطالعه‌ی کامل فراخوان، پر کردن برگه الف (برگه ثبت‌نام) و ب (برگه پرسش‌ها) و ارسال آن‌ها به آدرس ایمیل دبیرخانه.

تذکر: افراد می‌توانند به صورت تک‌نفره و یا در غالب گروه‌های ۳ تا ۵ نفره در کارگاه شرکت نمایند. در صورت

شرکت گروهی، پر کردن برگه الف برای تمامی اعضا الزامی است اما از برگه ب یک نسخه باید ارسال گردد. همچنین اعضای گروه‌ها نباید متشکل از یک رشته باشند و حضور ترکیبی از رشته‌ها در گروه‌ها الزامی است.

۲. اعلام نتایج از طریق ایمیل و تماس تلفنی خواهد بود.

▲ برگزارکننده

پایگاه میراث شهری و موزه خیابان ولی عصر (عج) با مشارکت:

– معاونت معماری و شهرسازی شهرداری تهران

– سازمان نوسازی شهرداری تهران

– سازمان زیباسازی شهرداری تهران

– شهرداری مناطق ۱، ۳، ۶ و ۱۱

▲ دبیر رویداد

وحید قاسمی

▲ دبیر راهبرها

عقیل بهرا

▲ دبیر اجرایی

پگاه هاشمی

▲ شورای علمی

حسین ایمانی جاجرمی (جامعه‌شناس)
حمیدرضا سپهری (معمار و شهرساز)
فردین علیخواه (جامعه‌شناس)
مروارید قاسمی اصفهانی (معمار و شهرساز)
مصطفی کاظمی (معمار و شهرساز)
عبدالرضا گلپایگانی (معمار و شهرساز)
اسکندر مختاری (معمار و شهرساز)

▲ راهبرها

محمد آتشین‌بار	اعظم گلپایگانی
رها اشرفی	شادی گنجی
الهام امینی	کامبیز مشتاق گوهری
کاوه بذرافکن	پژمان نوروزی
سامان سیار	
بابک شکوفی	
احمد طالبی‌نژاد	
شادی عزیزی	
رضا فیضی	
بهارک کشانی	

▲ رویکردهای کارگاه

- توجه به حیات اجتماعی و شهری در خیابان ولی عصر (عج)
- شناخت و معرفی ظرفیت‌های فرهنگی - تاریخی خیابان ولی عصر (عج)
- پیوند خیابان ولی عصر (عج) با محلات اطراف
- تقویت خیابان ولی عصر (عج) از منظر زیست‌محیطی
- تقویت فرصت‌های تعاملی مبتنی بر ظرفیت‌های شهری خیابان ولی عصر (عج)
- تبدیل خیابان ولی عصر (عج) از سرمایه فرهنگی - اجتماعی به ارزش افزوده فرهنگی - اجتماعی

▲ کمک هزینه شرکت در کارگاه

دبیرخانه اجرایی کارگاه به هر گروه شرکت کننده مبلغ ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال به عنوان کمک هزینه شرکت در کارگاه اختصاص خواهد داد.

▲ تقویم کارگاه نخست

- دی ماه ۱۳۹۹ لغایت اسفندماه ۱۳۹۹
- فراخوان: ۴ دی ماه ۱۳۹۹ - آخرین مهلت ثبت نام: ۱۴ دی ماه ۱۳۹۹
- انتخاب گروه‌ها: ۱۵ - ۱۶ دی ماه ۱۳۹۹
- انجام تست کرونا: ۱۷ دی ماه ۱۳۹۹
- برگزاری نشست‌ها: ۱۹ دی ماه ۱۳۹۹ - ۲۰ دی ماه ۱۳۹۹
- ۵ بهمن ماه ۱۳۹۹: ارائه پروپوزال و گزارش اولیه
- ۶ اسفندماه ۱۳۹۹: تحویل طرح‌ها و انتخاب نهایی طرح‌ها برای اجرا

▲ روال برگزاری کارگاه چگونه است؟

(۱) فراخوان و ثبت نام شرکت کنندگان

پس از انتشار فراخوان در تاریخ ۴ دی ماه ۱۳۹۹، شرکت کنندگان تا تاریخ ۱۴ دی ماه ۱۳۹۹ مهلت دارند برگه های الف و ب را تکمیل کنند و به آدرس ایمیل دبیرخانه ارسال کنند.

(۲) انتخاب گروه ها برای حضور در کارگاه

دبیرخانه اجرایی کارگاه پس از بررسی پاسخ های گروه ها به پرسش «برگه ب»، گروه های منتخب را برای حضور در محل کارگاه تعیین می کند. لازم به ذکر است در این مرحله با توجه به پاسخ های ارسالی، محدوده طراحی و راهبر برای شرکت کنندگان مشخص می شود.

(۳) شروع کارگاه

- برگزاری اولین جلسه به صورت حضوری در تاریخ ۱۹ دی ماه ۱۳۹۹ و در دو زمان ۹-۱۲ صبح (۶ گروه) و ۱۴ الی ۱۷ (۶ گروه دیگر) جهت آشنایی گروه ها و ارائه توضیحات لازم (جزئیات بیشتر و برنامه گروه ها در این روز توسط دبیرخانه ارائه خواهد شد)

- برگزاری کارگاه ها به صورت مجازی در ۲۰ دی ماه ۱۳۹۹ و ارائه سخنرانی، اعلام برنامه گروه ها به دبیرخانه برای حضور در نقاط و جلسات حضوری در محل

(۴) شروع فرآیند مطالعه و طراحی از ۱۹ دی ماه ۱۳۹۹ الی ۵ بهمن ماه ۱۳۹۹

شروع فرآیند طراحی و آماده سازی پروپوزال نهایی و چارچوب اولیه طراحی

(۵) جلسه ارائه پروپوزال و چارچوب اولیه طراحی به هیئت علمی و دبیرخانه اجرایی - ۵ بهمن ماه ۱۳۹۹

عرضه نتایج مطالعات گروه ها بر اساس ضوابط و در زمان مقرر (مطابق برنامه ی اجرایی).

(۶) تکمیل طرح اولیه تا رسیدن به طرح نهایی - ۶ بهمن ماه ۱۳۹۹ الی ۶ اسفند ماه ۱۳۹۹

در این زمان گروه ها در جلسات مجازی و یا حضوری به تکمیل طرح اولیه خود می پردازند تا به ارائه نهایی برسند.

(۷) تحویل نهایی دبیرخانه اجرایی - ۷ اسفندماه ۱۳۹۹
کارگاه سرانجام با جمع‌بندی نتایج حاصل از کلیه‌ی کارهای شرکت‌کنندگان به پایان می‌رسد.
(۸) داوری و انتخاب طرح‌های برگزیده برای اجرا
به تمامی گروه‌ها گواهی شرکت در کارگاه داده می‌شود و گروه‌های برگزیده، نشان شهردار تهران را دریافت می‌کنند.

▲ نکته‌هایی که نباید از یاد برد

۱. وبگاه کارگاه ملاقات با خیابان به نشانی <http://valiasr.tehran.ir/events> است.
۲. ثبت‌نام و شرکت در کارگاه رایگان است.
۳. کسانی که پس از مهلت مقرر شده در تقویم کارگاه ثبت‌نام کنند، دبیرخانه از پذیرش آن‌ها معذور است.
۴. پس از اعلام گروه‌های منتخب از ایمیل و تماس تلفنی، کلیه‌ی شرکت‌کنندگان باید در تاریخ ۱۷ دی‌ماه ۱۳۹۹ برای انجام تست کرونا به مرکز که اعلام می‌شود مراجعه کنند (تست کرونا برای شرکت‌کنندگان رایگان است).
۵. دبیرخانه به کلیه‌ی شرکت‌کنندگانی که در روز مقرر اثرشان را به دبیرخانه عرضه می‌کنند، گواهی شرکت می‌دهد.
۶. کلیه حقوق مادی و مالکیت معنوی آثار در اختیار دبیرخانه اجرایی کارگاه است و اجازه چاپ و نشر آثار را با ذکر نام گروه‌ها دارد.

▲ مکان برگزاری

تهران، پایگاه میراث شهری خیابان ولی عصر^(عج)، موزه خیابان ولی عصر^(عج) و فضای مجازی Adobe Connect

▲ تماس با دبیرخانه

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر^(ع)، بالاتر از میدان منیریه، بن بست کریمی طینت، خانه تاریخی مینایی (موزه خیابان ولی عصر).

تلفن: ۰۹۳۷۸۵۷۸۱۲۴

رایانامه: k.m.khiaban@gmail.com

وبگاه: <http://valiasr.tehran.ir/events>

اینستاگرام: @valiasrstreetmuseum